

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 34/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av socialvårdslagen

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 september 2005 en proposition med förslag till lag om ändring av socialvårdslagen (RP 95/2005 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Anne-Marie Brisson, social- och hälsovårdsministeriet
- professor Pentti Arajärvi
- juris licentiat Maija Sakslin
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— juris doktor, docent Liisa Nieminen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att socialvårdslagen ändras genom att tillfogas bestämmelser om kommunernas skyldighet att ordna en bedömning av servicebehovet.

Lagen avses träda i kraft den 1 mars 2006.

I motiveringen till lagstiftningsordningen bedöms bestämmelserna med tanke på 121 § i grundlagen, som tryggar den kommunala själv-

styrelsen, och 19 § om rätten till social trygghet samt 6 § om jämlikhet. Enligt motiven kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Men på grund av sakens principiella betydelse har regeringen ansett det tillrådligt att inhämta utlåtande om förslaget från grundlagsutskottet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utifrån nya 40 a § 2 mom. i socialvårdslagen är kommunen skyldig att i fråga om en person som har fyllt 80 år tillhandahålla bedömning av behovet av socialservice senast den sjunde vardagen efter det att kontakt har tagits. På samma sätt ska

utifrån 30 a § 1 mom. 1 punkten i folkpensionslagen servicebehovet bedömas för den som får vårdbidrag för pensionstagare. I brådskande fall ska behovet av socialservice bedömas utan dröjsmål, sägs det i 40 a § 1 mom. Bestämmelsen är inte förknippad med den behövandes ål-

der eller andra villkor eller begränsningar som har med andra liknande faktorer att göra.

Förslaget är konstitutionellt betydelsefullt med tanke på grundlagens 6 §. I paragrafens 1 mom. finns en allmän bestämmelse om jämlikhet och i 2 mom. ett förbud mot diskriminering som innebär att ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas av någon orsak som gäller hans eller hennes person, typ ålder. Grundlagsutskottet har i sin bedömning av den socialrättsliga lagstiftningen ansett t.ex. att det inte stöter på några problem med hänsyn till grundlagen att personer i olika åldrar får pension på olika grunder, om särbehandlingen inte är godtycklig och skillnaderna inte blir oskäligen (GrUU 60/2002 rd, s. 4—5, GrUU 46/2002 rd, s. 5—7). Jämlikhetsbestämmelsen i grundlagen är inte ett hinder för positiv särbehandling som är nödvändig för att uppnå faktisk jämlikhet, dvs. åtgärder som förbättrar någon grupps villkor och förhållanden (GrUU 40/2004 rd, s. 2/I, RP 309/1993 rd).

Förslaget att särbehandla dem som fyllt 80 år bygger på forskningsdata som visar att äldre människors funktionsförmåga ofta försvagas

kraftigt strax efter att de uppnått denna ålder. Utskottet anser att det finns godtagbara grunder för bestämmelsen med tanke på de grundläggande rättigheterna. Dessutom handlar det om en i och för sig obetydlig skillnad i tidpunkten för tillgång till en bedömning av servicebehovet och därför föranleder det inga anmärkningar med hänsyn till grundlagens 6 §.

Om man ser till jämlikhetsbestämmelserna i grundlagen innebär inte heller bestämmelsen i 30 a § 1 mom. 1 punkten i folkpensionslagen om bedömning av behovet av socialservice för den som får vårdbidrag för pensionstagare några problem. Grundlagsutskottet vill i alla fall fästa social- och hälsovårdsutskottets uppmärksamhet vid att bestämmelsen inte omfattar dem som får stöd enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om handikappbidrag.

Utlåtande

Grundlagsutskottet meddelar

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 13 oktober 2005

I den avgörande behandlingen deltog

tf. ordf. Annika Lapintie /vänst
medl. Hannu Hoskonen /cent
Sinikka Hurskainen /sd
Roger Jansson /sv
Reino Ojala /sd
Klaus Pentti /cent
Markku Rossi /cent

Arto Satonen /saml
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd
Astrid Thors /sv
ers. Anne Holmlund /saml
Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.